

ZES VRAGEN OVER

Ida Haisma antwoordt

“Onveiligheid hangt volgens diverse onderzoeken niet alleen samen met de inrichting van de (woon)wijk, maar vooral ook met de mate waarin de buurt sociale cohesie vertoont en de bevolkingsamenstelling evenwichtig is.”

Ida Haisma, directeur Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

1 Is bouwend en ontwerpend Nederland op de goede weg als het gaat om het veiliger maken van de gebouwde om

“Er wordt sinds het Bouwbesluit 1999 steeds meer nagedacht over de totale fysieke omgeving van woonwijken, stations, winkelcentra etc. De tendens om functies zoals wonen, werken en winkelen apart vorm te geven is veranderd. De laatste jaren zien we steeds meer dat deze functies geïntegreerd worden. Dat is een goede ontwikkeling, want er is op die manier sociaal toezicht vanuit de omliggende woningen op de winkelcentra, op de parkeerplaatsen of het station.

Op het niveau van woongebouwen zien we nog steeds voorbeelden die wat ons betreft beter kunnen. Indien architecten en ontwikkelaars bij het ontwerp rekening houden met de eisen van het Politiekeurmerk Veilig Wonen® kan een aantal problemen voorkomen worden, veelal zonder meerkosten. Het is belangrijk om juist in de ontwerpfase naar het ontwerp te kijken met het thema sociaal toezicht steeds in gedachten te houden.”

2 Wat is het CCV-beleid ten aanzien van PKVW?

“Het PKVW bestaat dit jaar vijftien jaar en heeft nog steeds veel toegevoegde waarde als totaalconcept; een veilige wijk met daarin veilige gebouwen en woningen. Het PKVW richt zich zowel op het samenwerkingsproces als op de inhoud van het sociaal veilig ontwerp en beheer.

Om het certificaat veilige wijk te kunnen behalen, is het belangrijk dat de betrokken partijen waaronder de architecten, aannemers en bouwers rekening houden met de PKVW-eisen die in de handboeken beschreven staan. De handboeken voor zowel de bestaande bouw als nieuwbouw zijn in 2008 vernieuwd en via het CCV verkrijgbaar. In de praktijk worden hierin onderwerpen beschreven die eigenlijk heel logisch zijn.

Als je deze eisen en aanbevelingen vanaf het begin hanteert zullen ze geen problemen opleveren. Het PKVW zet alle zaken op het gebied van veiligheid en sociaal toezicht op een rijtje en controleert achteraf of aan alle eisen voldaan is.”

3 Kunt u grosso modo uiteenzetten wat de activiteiten zijn van het CCV in de segmenten bedrijventerreinen en van winkels?

“Het CCV kent voor winkelgebieden en bedrijventerreinen het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Deze landelijke regeling is bij het CCV in beheer en heeft als doel om publieke en private partijen lokaal te ondersteunen in hun aanpak voor veiligheid. Het gaat hierbij in de eerste plaats om samenwerking tussen gemeenten, ondernemers, politie en brandweer. Het CCV biedt met het instrument KVO een antwoord op vraagstukken zoals (winkel)criminaliteit, overlast, brand en criminogene omgevingsfactoren. Concreet ondersteunt het CCV lokale partijen die graag met het KVO aan de slag willen. Daarbij helpt het CCV om de voorbereidende processen te inventariseren en te stroomlijnen. Directe invloed op stedenbouw, architectuur en bouw heeft het KVO als het gaat om nieuw te bouwen terreinen of gebieden in herstructurering. Een vroegtijdige samenwerking tussen alle relevante partijen in de ontwerp- en bouwfase is van groot belang in het daadwerkelijk gebruik van het pand of terrein. Een goed voorbeeld is het ontwikkelde bedrijventerrein 'De Wildeman' in de gemeente Zaltbommel. Daar is in een vroeg stadium samenwerking succesvol opgepakt om het bedrijventerrein bij ingebruikneming

BEVEILIGING

op het gebied van veiligheid maximaal in te richten.”

4 Is het CCV positief over cameratoezicht?

“Het CCV is zeker positief over cameratoezicht. Extra ogen op straat kunnen een welkome aanvulling zijn aan al bestaand toezicht. Opgenomen beelden kunnen ondersteunen bij de opsporing van diverse feiten. Maar cameratoezicht is geen wondermiddel. Zo wordt over het preventieve effect van cameratoezicht verschillend gedacht. Studies laten zien dat camera's wel een preventieve uitwerking kunnen hebben op delicten als inbraak en bij zakkenrollers omdat deze daders door het filmen uit de anonimiteit worden gehaald. Bij uitgaansgeweld en andere impulsdelicten is dat minder en is er pas een preventieve meerwaarde wanneer de beelden live worden uitgekeken en er ook capaciteit op straat beschikbaar is om direct te handelen bij dreigende ongeregelheden. Voor stedenbouwers en architecten is het van belang dat cameratoezicht de beste resultaten oplevert in combinatie met andere maatregelen. Sterker nog, omdat cameratoezicht een flinke inbreuk kan zijn in de persoonlijke levenssfeer van burgers verplicht de wetgever dat ook. Cameratoezicht zou dus een bijdrage kunnen leveren aan een veilige leefomgeving en daar kan bij het ontwerpen rekening mee worden gehouden. Maar maak het cameratoezicht onderdeel van een breder pakket aan veiligheidsmaatregelen zoals extra verlichting en rampalen.”

5 Gated communities zijn in Nederland (nog) niet aan de orde? Hoe staat het CCV tegenover deze vorm van criminaliteitspreventie?

“Het fenomeen Gated communities zoals dat in met name een land als de VS voorkomt,

kennen we hier inderdaad niet. Uit onderzoek blijkt dat de veiligheidsgevoelens van mensen zolang ze in de gated communities zijn hoog is, maar op het moment dat ze deze omgeving verlaten worden ze juist angstiger. De gated community versterkt het beeld dat de buitenwereld gevaarlijk is. Het CCV streeft er met de ontwikkeling van preventieve instrumenten juist naar om dit soort zware maatregelen in de toekomst in ons land te kunnen voorkomen. Dat kan niet alleen met goed hang- en sluitwerk of stedenbouwkundig ontwerp. Het hebben van een opleiding, een baan en toekomstperspectief spelen daarin heel belangrijke rollen.

Onveiligheid hangt volgens diverse onderzoeken niet alleen samen met de inrichting van de (woon)wijk, maar vooral ook met de mate waarin de buurt sociale cohesie vertoont en de bevolkingssamenstelling evenwichtig is. Uit de Krachtwijkenmonitor van het CBS blijkt bijvoorbeeld dat in de herstructureringswijken veel kleine huizen staan, veel voortijdige schoolverlaters wonen en veel huishoudens een laag inkomen hebben. Het simpelweg herstructureren van deze buurten kan de onveiligheids- en overlastproblematiek doen verplaatsen naar andere wijken, blijkt uit onderzoek van de Universiteit Utrecht. Dat soort waterbedeecten zou ook kunnen spelen bij gated communities.”

6 Met een blik in de toekomst: wat zijn in de optiek van het CCV belangrijke ontwikkelingen op gebied van criminaliteitspreventie in de gebouwde omgeving?

“Een belangrijke trend is de aanhoudende discussie over het nut en de effectiviteit van de krachtwijkenaanpak. Aanvankelijk gaat die discussie vooral over de selectie van de 40 wijken, die qua aantal te beperkt en qua ligging – de wijken liggen allemaal in de G31 – te grootstedelijk zouden zijn. Inmiddels komt ook de concrete aanpak in de krach-

wijken onder vuur te liggen. Critici noemen het wegvagen van oude wijken ineffectief (vanwege waterbedeecten), overbodig (omdat er beleidsmaatregelen zijn die effectiever zijn) en stedenbouwkundig gezien schadelijk (vanwege het verlies van beeld). Bovendien is er door de focus op de Vogelwijken op dit moment betrekkelijk weinig aandacht voor een belangrijke categorie potentiële probleemwijken: de van oorsprong kindvriendelijke woonwijken uit de jaren '70 en '80 die wel worden aangeduid als bloemkoolwijken. Onderzoek van de SEV laat zien dat deze vervallen buurten door een combinatie van 'lichte', veelal cosmetische fysieke ingrepen en beheermaatregelen te revitaliseren zijn. De ministers Hirsch Ballin en Ter Horst meldden onlangs in hun reactie op de resultaten van de Integrale Veiligheidsmonitor 2008 dat de huidige kredietcrisis hierbij een knelpunt kan worden. Want de ernstig verslechterde financieel-economische situatie zou op onderdelen de taken van rechtshandhaving, rechtspleging en handhaving van openbare orde kunnen verzwaren, terwijl er weinig mogelijkheden zijn om extra middelen beschikbaar te krijgen. Het CCV heeft in een reactie op de Veiligheidsmonitor juist de positieve ontwikkeling benadrukt. Zo is het slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit in 2008 afgenomen: eind 2008 gaf een op de vier inwoners aan in de twaalf maanden daarvoor slachtoffer te zijn geweest, terwijl dat in 2005 dat nog een op de drie was. Volgens het CCV lijkt het er dus op dat de start van de kredietcrisis geen directe invloed heeft gehad op de criminaliteitscijfers. Dat is in lijn met een van de conclusies van het CCV in het Trendsignalement. Zo is het aannemelijk dat het Politiekeurmerk Veilig Wonen® bijdraagt aan de in de Veiligheidsmonitor gesignaleerde daling in woninginbraak. Ongeveer driekwart van de inwoners paste in 2008 technische preventie maatregelen toe bij de eigen woning.” ◀

